

Botka László

MEGNYITÓ

Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Vendégeink!
Kedves Szegediek! Kedves Katalin Asszony!¹

Szeged város nevében tisztelettel köszöntöm a mai rendezvény minden résztvevőjét. A mai konferenciát a szegedi önkormányzat és a Nagy Imre Társaság rendezte. Remélem, hogy méltó eseménye lesz az '56-os emlékévnék, az októberi forradalom hatvanadik évfordulójával kapcsolatos rendezvénysorozatnak.

Reméljük, hogy méltó lesz – abban viszont már így, az elején biztosak lehetünk, hogy különleges lesz. Hiszen ez a mai konferencia együtt tárgyalja 1956-ot és 1989-et. Mert rögzítsük tényként így az emlékév végén: ez meglehetősen különleges és ritka Magyarországon!

Ámbár ha visszaemlékezünk, '89-ben és a rendszerváltás éveiben meglehetősen nagy társadalmi konszenzus volt abban, hogy '89-ben nemzetünknek történelmi lehetősége és esélye nyílt beváltani és teljesíteni az elbukott 1956-os forradalom minden reményét és várakozását. Mint ahogy egyébként 1956-ban meglehetősen sok szó esett 1848-ról: az '56-os forradalom sokszínű hősei az 1848-as forradalomhoz és szabadságköveteléshez hasonlították az akkori eseményeket.

Úgyhogy 1848, 1956, 1989 a magyarság történelmének olyan sorsfordító időszaka, aminek talán a legfontosabb – máig ható – üzenete, hogy a sokfajta akarat, világnézet, ideológia, sokfajta társadalmi helyzet képes volt egységet teremteni, s ez a sokszínű magyarság közösen tudott kiállni a szabadság, a demokrácia és egy európai, nyugatias fejlődés mellett.

Hölgyeim és Uraim! Ezen a mai rendezvényen sokan fognak szólni a kor szemtanúi közül, és egészen biztos, hogy sokféle személyes élményt is megfogalmaznak, akár 1956-ról, akár 1989-ről, úgyhogy engedjenek meg nekem is egy-két személyes gondolatot!

Én a magyar társadalomnak immáron ahhoz a többségi részéhez tartozom, amelynek tagjai 1989 után váltak felnőtté. Tizenhat éves voltam 1989-ben. Felnőtté válásom, politikai eszmélésem és politikai szerepvállalásom kezdete a '90-es évek elejére tevődik. Akkor – én magam és a generációm is – joggal remélhettük és gondolhattuk, hogy az új magyar demokrácia fundamentuma lesz 1956 és annak beteljesítése, 1989.

Hiszen, ha végignézzük a nálunk szerencsésebb nyugaton, a hosszú évek óta sikeresen működő demokráciákon, akkor azt láthatjuk, hogy mindenütt vannak ilyen fundamentumok és alapok. Egy többpárti, versengő demokráciában természetes

¹ A megszólítás Jánosi Katalinnak szólt.

a napi csatározás és a versengés a különböző politikai erők, pártok és ideológiák között. Az erőt azonban az adja, hogy mindig voltak olyan történelmi események, amikor a demokrácia és a szabadság megteremtése volt a feladat (Európa történelmében leginkább forradalmakban), és a különböző demokraták – baloldaliak, jobboldaliak, liberálisok – képesek voltak összefogni. A mindennapokban a működő, versenyképes európai demokráciákban ez azt jelenti, hogy megvan az a tudat, hogy mindenféle vitáink és különbözőségeink ellenére sokkal erősebb és sokkal több az, ami összeköt bennünket, mint ami szétválaszt.

Ezért gondolom én azt, hogy 2016-ban itt Szegeden őszintén kell beszélünk arról, mi történt velünk az elmúlt huszonegynéhány évben. Hiszen észre kell vennünk, hogy a hatalom és a kormányzat 1989-ről már nem is beszél. Vagy ha igen, akkor úgy, mint valami elrontott, meghaladni való, elhibázott politikai folyamatról. De nemcsak így áll hozzá – és beszél, pontosabban nem beszél róla –, hanem így is cselekszik.

Hiszen hol van már a Nemzeti Kerekasztalnál nemzeti konszenzussal létrehozott valódi európai jogállami alkotmány? Sehol. Van helyette egypárti, oktrojált alaptörvény, amibe naponta be lehet írni az aznapi politikai célokat és érdekeket.

Hol vannak a Nemzeti Kerekasztal-tárgyalásokon létrehozott, demokráciát megalapozó, kétharmados sarkalatos törvények, amelyek kiépítették Magyarországon a demokráciához nélkülözhetetlen egyensúlyok és ellensúlyok rendszerét, a jogállam alapvető intézményeit, az emberi jogok és a sajtószabadság alapvető garanciáit? Ezek sincsenek már sehol.

És azt is látnunk kell 2016-ban – erről is őszintén kell beszélünk –, hogy 1956 emlékévében mintha meglehetősen egyoldalúra sikerült volna az országos megemlékezés. Hiszen 1956 sokszínű volt. Benne voltak a reformkommunisták, a nemzeti radikálisok, a történelmi pártok képviselői – nagyon sokféle ember, aki egészen biztos, hogy ha győz a forradalom, másképpen képzelte volna el a jövőt, és hatalmasat vitatkozott volna egymással. De akkor, azokban a történelmi napokban és pillanatokban mégis erősebb volt a közös érdek, a közös hazaszeretet, a közös érték, hogy Magyarországon le kell számolni a diktatúrával, és közösen kell demokráciát és szabadságot teremteni. Nem szerencsés 2016 Magyarországon, hogy az állami megemlékezés ebből a sokszínű múltból szelektál, és leegyszerűsíti az 1956-os emlékévet a pesti srácokról szóló plakátkampányra. Hiszen ennél sokkal többről szólt 1956 előkészítése, a forradalmi napok eseménysorozata és 1956 utóélete is.

Tehát Hölgyeim és Uraim, mi azzal a reménnyel kezdeményeztük és támogattuk ezt a konferenciát, és hívtunk szövetségre mindenkit ezen a mai napon, hogy e két sorsfordító – és meggyőződésem szerint egy élhetőbb európai jövő alapját képező eseményről, történelmi korszakról, 1956-ról és 1989-ről tudjunk egymásnak és egymás között őszintén beszélni – nem egyetérteni, hiszen sokféle vélemény volt

akkor is, abban a két történelmi időszakban, és van most is, de legalább el tudjuk mondani, hogy egy plurális, sokféle értéket egyenlőnek tartó, élhető európai demokráciában igenis szükség van olyan közös fundamentumra, ami nagy történelmi korszakokra épül, a mindennapokban iránytű, és erőt ad számunkra. Ami egyébként a társadalom önvédelmi képességeit is meghatározza, mert ahol ilyen közös fundamentum nincsen, ott a társadalom védtelen bármilyen színű és bármilyen formájú, egyeduralomra törekvő politikával szemben.

Abban is biztos vagyok, hogy Szeged egy ilyen jellegű gondolkodáshoz és hozzáálláshoz jó helyszín, mert Szeged élen járt 1956-ban és 1989-ben is.

1956 nálunk – mondhatjuk büszkén – jóval hamarabb kezdődött. Hiszen a MEFESZ megalakulásakor a szegedi egyetemisták megfogalmazták azokat a követeléseket, amik utána az egész forradalom követeléseivé váltak.

1989-ben pedig Szeged az egyik legfontosabb bázisa volt a reformszocialista törekvéseknek, az újjáalakuló történelmi pártoknak, a különböző formájú és ideológiájú civil szervezeteknek, és nagyon fontos, erőt adó bázisa a békés, konszenzusos, tárgyalásos rendszerváltásnak.

Hölgyeim és Uraim! Bármilyen is éppen most a korszellem, mi Szegeden próbáljuk ezeket az értékeket őrizni, és bízom benne, hogy ez a konferencia beleillik ebbe a folyamatba.

Ehhez kérek és kívánok Önöknek türelmet, megértést és sikeres tanácskozást!

Képek az emlékkonferencia megnyitásáról (Fotó: Lovászi József)

